

БІБЛІОТЕЧНА ПОЛОНЩИНА: РЕФОРМА В ДІЇ

СЬОГОДНІ українське суспільство переживає комплексні зміни, пов'язані з реформою децентралізації. Ці зміни є законодавчими, необхідними та незворотними. Хтось уже живе та діє в умовах адміністративної реформи, а хтось ще на шляху до входження в громаду. У Полонському районі Хмельницької області у 2015 р. було створено дві громади, одні з перших в Україні, а в 2017-му – ще три сільські ради ввійшли в громаду, центр якої перебуває на території суміжного Шепетівського району.

Процес утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) був складним, однак сьогодні громади живуть своїм новим життям і наповнюють його новим змістом. У вирі цих трансформацій рухається і бібліотечна спільнота Полонщини.

До об'єднання громад у районі діяло 24 публічні бібліотеки, з яких: одна центральна районна, одна районна для дітей, 4 міські, 18 сільських книгозбірень. Після об'єднання ситуація є такою: 15 бібліотек увійшли в Полонську ОТГ, 3 – у Понінківську селищну ОТГ, після жовтневих виборів 2017 р. 3 бібліотеки відійшли до Грицівської селищної ОТГ Шепетівського району, 3 – перебувають на балансі сільських рад, але їх діяльність контролює відділ освіти, культури, молоді та спорту Полонської районної державної адміністрації (РДА), оскільки жителі ще не визначилися з приналежністю до певної громади.

Загалом ми пройшли складний шлях, на якому припускалися багатьох неточностей і юридичних помилок, але головне, що в процесі реорганізації не постраждав жодний бібліотекар, не була ліквідована жодна бібліотека. Сьогодні ми продовжуємо відпрацьовувати численні юридичні й технічні аспекти життєдіяльності бібліотек у громадах.

Протягом останніх двох років Центральна бібліотека (ЦБ) Полонської міської ради ОТГ функціонує відповідно до Статуту (<http://polonne-crb.at.ua/index/statut/0-21>) і запитів суспільства. Разом із тим ЦБ здійснює методичний супровід усіх бібліотек району, зокрема й тих, що не входять у громаду. Це принципова позиція ЦБ до остаточного входження всіх бібліотек у громади, адже, як показує практика, книгозбірні, котрі входять у громади, де немає визначеного базового закладу, перебувають у турбулентному стані через те, що питання культури не є пріоритетними для громади. Якщо в нашій громаді книгозбірні не відчули негативних змін, бо об'єднання відбулося навколо колишньої центральної районної бібліотеки, яка й далі виконує свої традиційні функції, то в іншій громаді базовий заклад було визначено лише через два роки після утворення ОТГ. Що стосується бібліотек, які працюють поза грома-

дами, то тут ситуація ще складніша через відсутність базового закладу, який координував би їх роботу, займався обробленням літератури тощо. А координація роботи відділом освіти, культури, молоді та спорту РДА має формальний характер, бо в цій структурі відсутній відповідний спеціаліст.

Прикро й те, що Закон України «Про добровільне об'єднання громад» не захищає заклади культури: у ньому немає статей, які б гарантували утворення на території громади базового бібліотечного закладу. До того ж керівники громад здебільшого не дуже розуміють важливість окремих бібліотечних процесів, тож особливо й не переймаються тим, яким чином у книгозбірні відбуватимуться оброблення літератури, каталогізація, класифікація документів за УДК. За таких умов важливо усвідомлювати і робити все для того, аби користувач не відчував дискомфорту від реорганізації бібліотек, адже головне їх завдання – підвищення якості бібліотечно-інформаційних послуг.

Крім деяких негативних моментів, котрі привнесла в життя бібліотек реформа децентралізації, ми, безперечно, відчуваємо й позитивні зміни. Насамперед вони стосуються фінансування бібліотек. Якщо раніше фонди бібліотек поповнювалися завдяки державним програмам, обмінним фондам обласних книгозбірень та виданням, подарованим небайдужими громадянами, то впродовж 2016–2017 рр. бібліотеки нашої громади вперше за останні сім років отримали кошти на комплектування фондів. Це стосується не лише книг, а й періодичних видань. До реформи не всі бібліотеки громади мали змогу передплачувати періодичні видання. Нині, вже два роки поспіль, потреби бібліотек у періодиці повністю фінансово забезпечено. Вперше з 2011 р. виділено кошти на поточний ремонт центральної бібліотеки. У 2017-му виділено кошти на придбання якісного кольорового принтера.

На сьогодні фактично готова Програма розвитку галузі культури на період до 2020 року, розроблена відділом культури та туризму виконавчого комітету Полонської міської ради ОТГ. Ключовий меседж цієї програми – трансформація закладів культури в культурні осередки громади. А в програмі соціально-економічного розвитку Полонської громади на 2018 р. передбачено видатки на капітальний ремонт бібліотеки, тому справ у нас буде дуже багато.

Наразі ЦБ надає безкоштовні послуги в інтернет-центрі, що діє з 2012 р. (проект «Бібліоміст»).

За час, що минув після входження бібліотеки в громаду, активізувалася проектна діяльність. ЦБ здобула перемогу в конкурсі проектів УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках». У ході реалізації соціа-

льного міні-грантового проекту «17 цілей сталого розвитку» громадської організації «Агенція сталого розвитку» (АСТАР) для досягнення цілей сталого розвитку ООН ЦБ виграла грант на придбання фотоапарата для популяризації творчості художників-земляків. Приємно, що фінансування цього проекту здійснила також Полонська міська рада громади. У рамках іншого проекту – ПУЛЬС «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», що реалізується Асоціацією міст України (АМУ) в партнерстві з Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX/Україна за фінансової підтримки

Учасники тренінгу з написання проектів для жителів громади в ЦБ Полонської міської ради ОТГ

Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), ЦБ Полонської міської ради ОТГ в партнерстві з ГО «Фонд сталого розвитку "Стара Волинь"» отримала кошти і провела цикл інформаційно-просвітницьких та іміджевих заходів, присвячених питанням реформи децентралізації. Це вулична акція «Реформа іде до людей», тренінги «Реалізуємо проекти – гуртуємо громаду», діалог «Децентралізація: зміни заради майбутнього». За підсумками реалізованого проекту при бібліотеці було створено групу з підтримання реформ.

Активно та динамічно розвивається бібліотечний сайт (<http://polonne-crb.at.ua/>), який відображає діяльність закладу в цілому. Сайт постійно поповнюється посиланнями на інтернет-ресурси, що можуть стати в пригоді нашим користувачам. Систематично оновлюються і доповнюються розділи «Біб-

ліомаяк», «Бібліоновини», «Читачам», «Е-урядування», «Пункт доступу громадян до інформації». Оновлено електронну карту «Доступ до послуг з електронного урядування», на якій Полонську ЦБ зазначено як центр надання послуг з е-урядування. Бібліотека популяризує свою діяльність також за допомогою сторінки в мережі Facebook.

Разом з тим наш заклад, як і раніше, проводить соціокультурні заходи для жителів громади, координує діяльність клубів за інтересами, тісно співпрацює з громадськими організаціями та об'єднаннями, зокрема, Українським товариством сліпих (УТОС), літературно-мистецькою вітальнею «Полонь», Спілкою художників Полонщини, ГО «Фонд сталого розвитку "Стара Волинь"», Спілкою учасників АТО.

Останнім часом активізувалася робота бібліотеки з патріотичного виховання громадян. Актуальними є заходи, котрі акцентують увагу на дивовижному феномені патріотизму та національної свідомості, народженому Майданом. Важливе місце серед них займають патріотичні години, презентації сучасних книг відповідної тематики, ревієми, акції зі збирання коштів на підтримку наших воїнів в АТО.

Для членів УТОС щомісяця організуються консультації з приводу законодавчих змін, на які запрошуються спеціалісти з відповідних питань. Щороку на базі бібліотеки для цих осіб проводиться День білої тростини, а торік було організовано ще й свято Миколая.

Люди різних професій і уподобань щомісяця збираються на зустрічі в літературно-мистецькій вітальні «Полонь». Протягом останніх 15 років було видано чимало збірок творів учасників вітальні.

Ми відчуваємо якісні зміни від реформи децентралізації і точно знаємо, що без внутрішніх перетворень це лише половина подоланого шляху. В Полонській ЦБ працюють 11 фахівців, кожен з яких своєю щоденною працею формує обличчя та імідж бібліотеки в громаді. Толерантне ставлення влади до нашої книгозбірні та фінансування діяльності – це лакмусовий папірець нашої роботи. ■